

1. Een confronterende boodschap...

Een dag of tien geleden zat ik aan het strand van het Griekse eiland Lesbos. Het was een strandje met rotsen. De ochtendzon weerkaatste op de zee, en een kilometer of 15, 20 verderop zag ik de kust van Turkije. Het was één en al vrede en rust. Maar op dat strandje lag een deken, en die deken lag wat op een neer te wiegen op de deining van het water. Wat doet nou een deken op het strand? Ik realiseerde me: 'Dit is hoogstwaarschijnlijk de deken geweest van een vluchteling.' Onderweg verloren. Dat gebeurt helaas maar al te vaak. Want het is maar een korte afstand, die 15 of 20 kilometer. Maar wanneer gaan de bootjes de zee op? Niet bij die prachtige ochtendzon, maar alleen 's nachts, juist als het hard waait en de golven hoog zijn, want dan is de Griekse kustwacht minder actief. Nog maar een paar weken geleden zijn twee boten in de problemen gekomen en twintig mensen verdronken, mannen, vrouwen, kinderen... Wij waren op bezoek bij onze zoon Adriaan en schoondochter Joëlle, die anderhalf jaar op Lesbos wonen en werken namens de organisatie CRR: Christian Refugee Relief (Christelijke Vluchtelingenhulp). CRR neemt geen politieke standpunten in en zegt: 'Het is aan de politiek om te beslissen over het vluchtelingenbeleid. Maar als mensen eenmaal in Europa zijn, dan hebben we als christenen de taak om hen te helpen.'

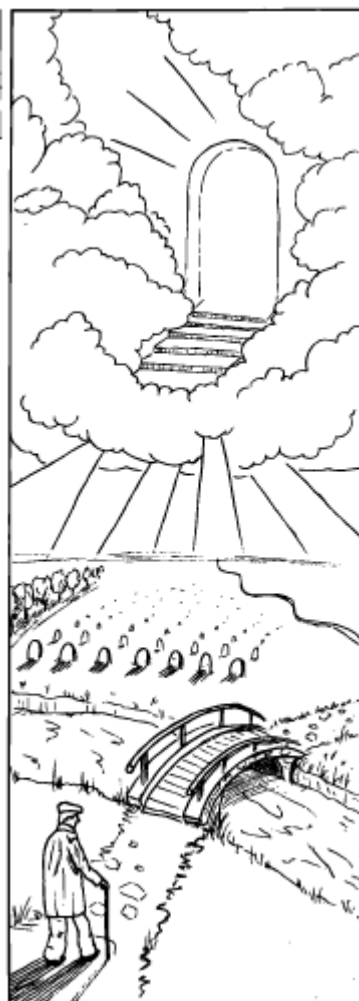
Adriaan gaf ons een rondleiding in het vluchtelingenkamp. Het is nu maar halfvol, er zijn tijden geweest dat het kamp uitpuilde. Toch gaat het nog steeds om 1700 mensen. We zagen de cabins waarin mensen wonen: het zijn een soort containers. In één cabin wonen twee gezinnen, allebei die gezinnen hebben een ruimte van ongeveer 3 bij 3 meter, met een deken ertussen als afscheiding. Adriaan stelde ons voor aan een jonge kerel uit Afrika. Een vrolijke gast. 'Maar hij is hier niet voor niets', zei Adriaan. 'Zijn vriendin is vermoord, daarom is hij gevlucht.'

Afgelopen zondag waren we in de kerk, een Engelstalige kerk buiten het kampterrein. Ik zat naast vier jonge christenen uit Eritrea. Ze verstonden duidelijk niet zoveel van het Engels, maar ze waren er, met hun Bijbels, die ze koesterden als kostbare schatten.

Daar op Lesbos wist ik dat mijn eerste preek als ik weer terug zou zijn in Rotterdam zou gaan over dit bijbelgedeelte, Mattheüs 25. Het zou gaan over het geven van voedsel aan hongerigen, het geven van water aan mensen met dorst, over het geven van kleding en onderdak. Ik zag het daar allemaal voor mijn ogen gebeuren. Ik weet niet hoe jij het hebt ervaren toen we daarnet dit stuk lazen. Maar ik vind het een heel confronterend Bijbelgedeelte. Heel, heel ongemakkelijk. Maar dit is de achtste en laatste themadienst over ons jaarthema, 'Op reis'. En in de jaarthemamap staat dit bijbelgedeelte bij dat laatste onderdeel. En ik dacht: 'Laten we het inderdaad maar lezen, laten we dat maar doen! Het is een ontzettend ernstig gedeelte, maar de situatie in de wereld is ook ernstig! Het gaat over leven of dood. Wat is je eindbestemming: eeuwig leven, of de eeuwige dood? Maar ook in het leven van Jezus gaat het over dood en over leven. Ook in Afrika gaat het over leven of dood. Ook op Lesbos gaat het over leven of dood. En ook hier, in de kerk, moeten we daar niet met een grote boog omheen lopen. Nee, Jézus is eerlijk, dan moeten wij ook eerlijk zijn. Onze levensreis heeft een eindbestemming, en Jezus zegt: 'Er zijn twee mogelijkheden.' Kijk maar in vers 46: 'En dezen zullen gaan in de eeuwige straf, maar de rechtvaardigen in het eeuwige leven.'

Dat is geen populaire boodschap. Het is volstrekt ongemakkelijk. En we komen er ook niet mee weg door te zeggen: 'Het is

gelijkenis, een vergelijking van Jezus.' Want dat is het niet. Het gaat niet om een herder die scheiding maakt tussen schapen en bokken. 'Nee', zegt Jezus in vers 31, 'het om de Zoon des mensen, de Mensenzoon.' Dat is Hij Zelf. De Mensenzoon zal komen 'in Zijn heerlijkheid en al de heilige engelen met Hem, dan zal Hij zitten op de troon van Zijn heerlijkheid. En vóór Hem zullen al de volken bijeengebracht worden, en Hij zal ze van elkaar scheiden zoals de herder de schapen van de bokken scheidt.' Dus Jezus gebruikt wel een vergelijking, maar het gaat om échte mensen en om Hemzelf als échte Koning.

Misschien zit je hier, of je kijkt mee, en je krijgt kortsluiting in je hoofd. 'Wacht even... je kunt dus als eindbestemming van je levensreis de eeuwige straf hebben! En Jezus zegt er ook nog bij, in vers 41, dat er mensen gaan in het eeuwige vuur, dat voor de duivel en zijn engelen bestemd is. Dat is dus, zeg maar, de hel. Maar God is toch liefde? Hij is toch genadig en goed? Hoe kan dat dan?' Als het gaat over die vraag moet ik altijd denken aan Liliane Ploumen. Tot drie jaar geleden was zij politiek leider van de PvdA. Zij komt uit Maastricht, heeft een katholieke achtergrond maar zei een keer in een gesprek met Tijs van den Brink dat ze denkt dat God niet bestaat. 'Ik zou het wel willen,' zei ze, 'maar ik denk het niet.' En wat zei ze nog meer? 'Ik hoop voor de mensen aan wie geen recht gedaan wordt in deze wereld, dat er een hel is. Er zijn mensen die een heel hard oordeel verdienen, mensen zoals Assad.'

Massamoordenaars dus, zulke mensen. 'Ik hoop dat er een hard oordeel over hen is, omdat daardoor sommige mensen de aanstaande toorn zouden kunnen gebruiken om op zichzelf te reflecteren. Al moet je er natuurlijk naar streven om dat harde oordeel hier uit te spreken.' Ik denk dat Ploumen heel goed aanvoelt dat deze wereld ongelooflijk onrechtvaardig is als er ná dit leven geen eindoordel is, als er geen straf is. In ieder geval is de Here Jezus heel duidelijk. Maar Hij zegt dit natuurlijk niet voor niets. Deze hele toespraak van Jezus is één grote waarschuwing!

Want waarom is Jezus op aarde gekomen? Niet om ons te straffen, maar juist om ons te rédden: 'Zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, zodat een ieder die in Hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft' (Johannes 3: 16).

2. De kern: wat doe je met Jezus?

Maar wat is nu de boodschap van dit gedeelte? Ik weet niet of dat voor jou duidelijk is, maar ik liep daar de afgelopen weken enorm mee te worstelen. Het lijkt erop alsof Jezus zegt: 'Als je nou goed bent voor de mensen, je geeft mensen eten, drinken, kleding, onderdak, dan komt het allemaal goed met je, dan kom je in de hemel. Doe je dat niet, dan kom je in de hel.' En ik denk dan: 'De meeste mensen doen heus wel wát, maar het kan altijd meer. Dus hoe zit dat dan? Gaat God dan als een examinerer kijken of je nog net een 6-min haalt?'

Dat kan de bedoeling niet zijn! Overal zegt Jezus iets anders! Dat Hij gekomen is om voor onze zonden aan het kruis te sterven, zodat zondige mensen toch eeuwig leven mogen krijgen. Als het er puur en alleen om zou gaan hoeveel mensen jij helpt, waar is het kruis dan voor nodig? Dan zou je zelf de hemel verdienen? Hoe zit dit nou?!

Laten we bij het begin beginnen. Jezus zegt: 'Je hebt *Mij* geholpen.' Of: 'Je hebt *Mij* niet geholpen.' Kijk maar in vers 35: 'Ik had honger en u hebt *Mij* te eten gegeven; Ik had dorst en u hebt *Mij* te drinken gegeven.' En in vers 42: 'Want *Ik* ben hongerig geweest en u hebt *Mij* niet te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest en u hebt *Mij* niet te drinken gegeven.'

Waar het dus om gaat – en dat is héél essentieel – waar het dus om gaat in het eindoordeel, dat is de vraag: 'Hoe sta je tegenover Jezus? Wat heb jij gedaan met de Zoon van God? Hij kwam op aarde, Hij offerde Zichzelf op! Voor jou! En jij, reageer jij op Hem? Wat doe jij met Jezus?' Dat is de vraag!

3. Wie Jezus liefheeft, heeft ook de naaste lief. Dat kán niet anders!

En nu zegt Jezus: 'Hóé kom Ik naar je toe? Ik kan naar je toekomen (vers 40) als één van deze geringste broeders.' Wat bedoelt Jezus daarmee? Wie zijn die geringste broeders? De Bijbelgeleerden zijn het niet met elkaar eens. De één zegt: 'Dat zijn de apostelen, de discipelen van Jezus die Hij de wereld instuurt.' Een andere Bijbelgeleerde zegt: 'Die geringste broeders, dat zijn alle christenen. Het gaat er dus om hoe de wereld omgaat met de christenen. Daarom gebruikt Jezus het woord *broeders*.'

Die redenering begrijp ik wel, maar ik denk toch niet dat het zo is. Want als iemand hulp nodig heeft, dan ga je toch niet eerst kijken of hij christen is of niet? Jezus leert ons juist om iedereen te helpen, zelfs je vijanden! Nee, ik denk dat het anders ligt. Jezus kan naar je toe komen in de gestalte van wie dan ook. Het komt erop aan dat je anderen helpt zonder aanzien des persoons. Dat geldt voor diakenen, maar het geldt ook voor ons allemaal. Bij Jezus gaat het om het dienen van *ieder mens*, wie het ook is! Is het dan toch niet belangrijk of je in Jezus gelooft? Gaat het er dan toch gewoon om dat je zoveel mogelijk helpt? Is dat hoe je in de hemel kunt komen? Nee, het gelóóf in Jezus Christus, dat is de kern. Ieder die in Hem gelóóft, krijgt eeuwig leven. Maar wat is Jezus' boodschap hier, in dit specifieke bijbelgedeelte? Jezus zegt: 'Je kúnt niet in Mij geloven, Mij liefhebben, en tegelijk Mijn geringste broeder (of zuster) verwaarlozen. Dat kán niet! Dan is die liefde voor Mij niet echt.' Hoe meer je Jezus liefhebt, God liefhebt, hoe meer je ook houdt van Zijn mensen, de mensen die Hij heeft gemaakt. Geloof in Jezus Christus, echt geloof, maakt je hart zacht. Je komt tot een andere hóúding. Het is veelzeggend dat állebei die groepen niet weten wannéér ze Jezus hebben geholpen, of juist niet hebben geholpen. De mensen die van Jezus houden, die hebben automatisch anderen geholpen. Ze weten het niet eens meer! En de anderen, de mensen aan de linkerhand van de Koning? Die waren zó druk met andere dingen, zo druk met zichzelf, die kunnen zich sowieso niet herinneren dat ze ooit iemand hielpen of niet hielpen.

Dus Jezus zegt: 'Als je op Mij gericht bent, ben je ook op ménsen gericht, zélfs op de geringsten onder hen, want ook zij zijn Mijn broers, Mijn zussen.' En als ik dan denk aan die geringste broers en zussen van Jezus, dan denk ik weer aan die mensen in dat vluchtelingenkamp. En ik denk aan de mensen op straat in Athene. We reisden terug via Athene en zijn daar een paar dagen gebleven. In Athene zijn veel bedelaars. Je krijgt niet de indruk dat ze verslaafd zijn. Maar er is ongelooflijk veel menselijk leed. De één mist een arm. De ander heeft een hoofd vol afschuwelijke littekens. De derde is een jonge vrouw met een baby. De vierde is blind. En het is gek: bedelaars kunnen je op een bepaalde manier weerzin geven. Juist als ze hun stomp zo duidelijk laten zien, of hun littekens. Maar ik dacht: 'Is dat eerlijk, die weerzin? Moet je het niet omdraaien? Moet je niet zeggen: Wat erg dat deze mensen hun stomp zo duidelijk móéten laten zien om überhaupt wat geld te krijgen? Veel vluchtelingen stranden in Griekenland en komen niet verder de EU in. De Grieken vangen veel meer mensen op dan wij. Waarom zou ik eigenlijk niet meer helpen?'

4. Wie de naaste liefheeft, komt weer uit bij Jezus

En het is gek. Juist toen ik had besloten om hier en daar meer te geven, voelde ik me des te meer schuldig. Want wat stelt het voor, die ene euro of die twee euro? Wat stelt het voor in het leven van zo'n verminkt persoon? Eén man was overduidelijk blind en had inderdaad maar één hand. Maar hij hoorde het goed als je wat in zijn bekertje deed. En dan straalde zijn hele gezicht.

Juist toen ik besloten had om meer te gaan geven, voelde ik me des te meer schuldig. Want als je je opent voor het leed van anderen, dan pas besef je hoe goed je het zelf hebt en hoeveel kansen je hebt gemist om mensen te helpen. Als je jezelf werkelijk, wérkelijk openstelt voor de nood van de ander, pas dan

besef je hoe ongelooflijk veel meer je zou kúnnen doen. Dan kun je alleen nog maar denken: 'O Heer, wees mij, zondaar genadig!' En waar kom je dan uit? Bij de voet van het kruis! Als smekeling kom je uit bij Jezus. 'Heer, vergeef mij. Wat heb Ik U vaak níét te eten gegeven, en níét te drinken gegeven. En U níét opgezocht toen U ziek was of in de gevangenis zat.' Ik realiseerde me deze week: 'Nu ben ik 59 en ik pas één keer in mijn leven iemand bezocht die in de gevangenis zat.' Hoe vaak ben jij op bezoek geweest bij iemand die gevangen zat? Er zijn vrijwilligers van Gevangenzorg Nederland, dat is een christelijke organisatie, die op bezoek gaan bij gevangenen. Er zijn mensen die zeggen: 'Ik krijg nooit meer bezoek, zelfs niet van mijn familie. Hoe is het mogelijk dat jij bij mij op bezoek komt?!' Als je al het menselijk leed op je laat afkomen, dan zink je compleet weg in schuldgevoel. En je komt uit bij Jezus. Je zegt: 'Heer, vergeef mij, red mij!'

5. En wie bij Jezus uitkomt, krijgt een roeping

En wat zou Jezus dan zeggen? Zou Hij dan zeggen: 'Nou, zink jij maar verder weg in het moeras van het schuldbesef?' Nee, Jezus zegt: 'Volg Mij!' En dan krijg jij een roeping. Zodat jij niet álle bedelaars uit álle steden van de héle wereld moet gaan helpen. Nee, jij krijgt jouw eigen roeping. Vandaag is het roepingenzondag. Misschien ben jij geroepen om predikant te worden. In een stad, of ergens in een dorp. Heb je het weleens overwogen, heb je het weleens voor de troon van God gebracht in je gebed? Misschien roept God je om mantelzorger te zijn, voor je man of vrouw, je moeder of je vader, je kind of je buurman. Hij roept je voor die éne, of die twee. Misschien ben je geroepen om voor CRR naar Lesbos te gaan, of naar Samos, daar zijn vrijwilligers van een jaar of 18, 20, 25 maar ook mensen van in de 60. Misschien roept God je om bijbelvertaalwerk te gaan doen, ergens in Afrika of in Irian Jaya. En jou, Rens, heeft God geroepen om diaken te zijn. Wat is jouw roeping? Misschien weet je dat al jaren. Misschien ook niet, en ben je aan het zoeken. Of misschien moet je het weer een keer openleggen voor God: 'Waar roept U mij in de komende jaren, Heer?' Luister naar God, luister naar Zijn roepstem.

In Athene gingen we naar het Nationaal Joods Museum. Natuurlijk was er, helaas, ook een afdeling over de Holocaust. 70 % van alle Griekse Joden is vermoord door de nazi's. 70 %, dat is verschrikkelijk. Hier in Nederland was het trouwens 90 %.

Maar op één Grieks eiland, het eiland Zakynthos, hebben álle Joden het overleefd. Alle 275! Hoe kwam dat? De leider van de kerk op dat eiland, metropoliet Chrysostomos Dimitriou, en de burgemeester van de hoofdstad van Zakynthos, Lucas Carrer, werden door de Duitse overheersers op hun kantoor ontboden. Motropoliet Dimitriou had ooit in Duitsland gestudeerd, de Duitsers hadden wel respect voor hem. Maar nu hielden ze állebei deze mannen onder schot. Ze zeiden: 'U gaat nú een lijst maken van alle Joden op dit eiland.' De twee mannen stonden onder immense druk en voerden samen koortsachtig overleg. Toen gingen ze terug naar de Duitsers, inderdaad met een lijst met namen. Maar toen de Duitse officier het papier zag, stonden er maar twee namen op: Chrysostomos Dimitriou en Lucas Carrer. De officier was sprakeloos. Hij stuurde de lijst door, en ook de andere Duitse instanties kwamen onder de indruk. Intussen werden vliegensvlug in het geheim alle 275 Joden bij burgers op het eiland ondergebracht. Uiteindelijk bleef iedereen gespaard. Deze twee mannen beseften wat hun roeping was. Ze konden niet álle Europese Joden redden, ook niet alle Griekse Joden. Maar ze konden we pal staan voor de Joden op hún eiland.

Vandaag gaat het over het doel van onze levensreis, onze eindbestemming. Inderdaad, Jezus zal terugkomen, met alle engelen bij Hem. Hij zal rechtspreken. Weet je, jij bent niet gemaakt, jij bent niet bestemd voor de eeuwige straf. Jij bent bestemd voor het eeuwige leven. En wat vraagt God van jou om daar te komen? Hij vraagt je om Hem lief te hebben, en om Zijn Zoon Jezus lief te hebben. En wie Jezus liefheeft, heeft ook de geringste broer of zus van Jezus lief. De liefde voor God boven alles en de liefde voor de naaste als voor jezelf. En wie is dan die naaste? Dat is degene voor wie God jóú roept.

Stel je voor: jij moet zo'n lijst maken, zo'n lijst met namen. Voor wie kom jij dan op? Wie is jouw naaste? Voor wie zet jij jouw naam op die lijst? Amen.